

*Innovations for Education
Иновации за образование*

ПЕДАГОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ИНТЕРАКТИВНАТА КОМУНИКАЦИЯ С ВИЗУАЛНОТО ИЗКУСТВО В МУЗЕЙНА СРЕДА

Ани Златева, Катя Тинева-Гюрковска
Тракийски университет – Стара Загора

Резюме. В доклада се проследяват на концептуално и на емпирично ниво някои от основните аспекти на педагогическата работа, насочена към интерактивни занимания с деца от различни възрастови групи с визуалните изкуства в галерийна среда. Набляга се на вариативността при комуникацията с произведенията на изкуството и необходимостта от активно взаимодействие при тяхното представяне и възприемане. Основаната цел на изследването е да се анализира степента на заинтересованост у децата към различните произведения на изкуството според тяхната стилистична и жанрова принадлежност и анализ на данните. За постигането на тази цел е избрана неформална среда за творческа дейност на децата и предварително подготвени мотивиращи експериментални задачи. Прилагат се традиционни и интерактивни методи на педагогическа обусловеност, с които се цели провокирането на по-изявен интерес към подобрите и експонирани произведения на изкуството. В текста се изследват различните педагогически аспекти за активиране на визуалните възприятия при студенти и деца чрез докосването до оригиналните платна на творците. Проследени са процесите на интерактивни взаимовлияния между различните звена, което оформя основните етапи на изследването – връзката между куратор и деца, куратор и студенти, картина и деца и т.н., като е направен обобщен педагогически анализ на постигнатите резултати. За анализа на получените данни са използвани стандартни методи за педагогически изследвания, които включват: емпирични – педагогически експеримент; праксиметрични – наблюдение, анализ на детско творчество, контент-анализ, количествен и качествен анализ на получените емпирични данни, експертна оценка. На база на проведения експеримент са направени изводи относно стиловете, жанровете и цветовете предпочитания на децата към определени произведения на изкуството и степента на въздействие на интеракцията в комуникацията с визуалното изкуство на тези предпочитания. Получените резултати от изследването могат да имат практическа приложимост в обучението по изобразително изкуство относно подбора на вида на произведения на визуалните изкуства, включвани за изучаване, анализ и илюстрация на различни учебни проблеми в обучителния процес.

Ключови думи: интерактивна комуникация; визуални изкуства; музейна среда

I. Описание на изследването

Проектът представлява в същността си осъществяване на творческо ателие (уъркшоп) за деца в предучилищна и начална училищна възраст, което да се проведе в една от залите на Градската художествена галерия на Стара Загора.

Той се осъществява в рамките на една от залите на Галерията и включва два основни етапа.

Първият е свързан с обмислянето на цялостна концепция за реализация на изследването в частта изложба живопис и включва: 1. Експертен подбор от педагог и уредник на петнадесет на брой живописни произведения от български автори, които са част от колекцията на Галерията; 2. Оформянето на изложба; 3. Създаване по тях на различни варианти за работа с деца от преподавател и студенти специализанти; 4. Експониране на произведенията в залата, където трябва да работят децата; 5. Оборудване на залата с подходящи материали за рисуване и специално място за окачване на рисунките.

На този етап все още се предполага какво ще харесат децата – участници в проекта, гледайки картините. За всяко едно произведение те имат предварително разработени и подготвени различни варианти за творческа работа.

Вторият е свързан с подбора и анализ на детските рисунки, които да участват в детска изложба в зала на Галерията, и включва: 1. Подбор на рисунките с видими художествени качества; 2. Оформянето им за експониране в изложбена зала; 3. Изработка на плакат и възможност децата да дойдат в Галерията отново и да видят своите рисунки.

Децата имат възможност да участват със своите експерименти и рисунки в експозиция, да се почувстват като истински художници, да получат оценка и да бъде представена тяхната работа в галерията пред повече публика – деца, родители, учители и зрители.

При първия етап подходът при подбора на произведенията от специалистите предполага каква би могла да бъде детската чувствителност към изкуството. Предпочетени за експониране и разработка са платна от различните етапи и тенденции в българското изкуство – от реалистичен подход, през декоративни търсения до абстракция. Търсено е разнообразие на теми, сюжети и техники, на автори и творчески концепции.

Вторият етап включва педагогически анализ на постигнатите резултати от заниманията, който засяга важен момент от проекта, а именно отговора на въпроса към кои произведения се насочват децата при свободно избиране каква е възрастовата група и как те разработват или доразвиват определена тема, детайл или сюжет от картините. Резултатите дават ясна представа за нивото на визуални възприятия на участниците в проекта, техните интереси и способности да общуват с изобразителното изкуство при различните възрастови групи. Важен момент от направените анализи и изводи е оптимизирането на заниманията с деца в раздел „комуникация с изкуството“, търсене на път

за развитие на музейните програми и педагогически моменти, свързани с познанието за изобразителните изкуства на по-високо бъдещо визуално ниво.

II. Цели и задачи

Съвременната концепция за управление и развитие на галерии за изобразителни изкуства със статут на музеи включва разработването на нови стратегии за оптимизиране на образователните програми за деца. През последните години за подобен тип извънкласни форми на обучение в българската научна литература се появяват все повече публикации, свързани с изследвания, експерименти, проекти и предложения в тази посока. Музейната педагогика започва да заема достойно място в образователната система на страната, като приемането на музейната среда за своеобразна „класна стая“ вече е факт и несъмнено голям скок в осъзнаването на мястото и значимостта на институцията.

В споразумението от 18.05.2018 г. за сътрудничество между Министерството на културата и Министерството на образованието и науката се засяга желанието за осъществяване на идея за провеждане на част от учебните занятия в т.нар. естествена среда. МОН предвижда финансиране на часове и извънкласни занимания по модул „Музеите като образователна среда“ на национална програма. Предвижда се създаване и въвеждане на планове, свързани с тематичния обхват на даден музей и художествена галерия. МОН има желанието през учебната 2018/2019 г. поне 8000 ученици да проведат часове в музеи и около 300 училища да се приобщят към тази инициатива на проектен принцип. Това предполага и включването на експерти арт педагози, студенти и уредници в бъдещи занимания с деца от различни възрасти.

Голяма част от художествените галерии в страната през последните години имат създадени специални отдели за „образователни програми“, в които практикуват и развиват специфични занимания, включващи забавни игри с деца. Често те все още не са интегрирани професионално с арт педагози и не са свързани с постигането на конкретни педагогически цели. Нещо повече – няма достатъчно изследвания, обобщения и изводи, които да водят до целенасочено постигане на по-високи образователни стандарти. Необходимо е и оптимизиране на комуникацията между участващите организации. Затова реализирането на експериментални изследвания е важно за осъществяването на новия тип образователна стратегия, включваща галерията като интерактивна среда за учене.

Фокусът на изследването е насочен към деца в предучилищна и начална училищна възраст, като използва популярната форма на художествено ателие (уъркшоп). Предлага се систематизиран и обмислен концептуално подход към творческите възможности и визуални предпочитания на детската публика. Предлага и различни иновативни форми за работа на база оригинални художествени произведения и запознаване с теория и история на изкуството. Затова в рамките на заниманията, предвидени в проекта, децата участници

могат да гледат експонираните картини в специална изложба и да избират свободно какво да рисуват и каква техника да използват. Предварително подготвените задачи са съобразни с възрастовите възможности за възприятие и потребност на децата.

Получените резултати от изследването предлагат практическа приложимост в обучението по изобразително изкуство. Те насочват арт педагозите към по-добро разбиране на визуалните възприятия при определена възрастова група.

Основаната цел е постигане на интерактивна комуникация с визуалното изкуство в галерийна среда и анализ на данните. Тя съдържа някои конкретни педагогически фази. 1. Запознаване на децата и учениците с произведенията на българското изкуство и галерията. 2. Осъществяване на пряка визуална комуникация с оригинални живописни платна на различни автори, теми, техники и периоди от историята на българското визуално изкуство. 3. Изследване спецификата и възможностите за визуални възприятия на децата при различните възрасти. 4. Развиване на познания за изобразителното изкуство, възможности за вглеждане в композициите и детайлите, както и развиване на умения за рисуване и творческа интерпретация на картините.

Водещите подцели могат да бъдат обобщени и разгледани в няколко посоки. 1. Желание за педагогически осмислени занимания, подтикващи децата към аналитично възприятие. 2. Разбиране и свободно интерпретиране на визуалните изкуства и създаване. 3. Мотивиране и възпитаване на млади публики за художествените галерии. 4. Формиране на личността на детето чрез „меко“ насочване към гледане на платната и промяна на праволинейното мислене. Различната среда на галерията, която не е класна стая, предполага многоаспектен, динамичен, свободен и индивидуален интерактивен подход при работа с деца от различни възрастови групи, за да се осъществи пряката комуникация с изобразителните форми на изкуството.

Анализът на резултатите е насочен към подпомагане постигането на бъдещи работещи модели на работа с деца в галерийна среда.

За постигане на оптимални резултати в тази посока се налагат интердисциплинарен подход и интегриране на компетентностите при два различни типа професионални дейности – на галеристи и педагози. И двете страни отчитат обществените, интелектуалните и личностните промени при новите генерации деца, а това води до преосмисляне на педагогическите модели при комуникацията с изобразителните изкуства. Позитивната и неконвенционална среда за контакт с изкуството активира творческия потенциал на всяко дете, на неговата индивидуалност и свобода.

III. Педагогически аспекти. Теория, модели и експерименти

Педагогическите аспекти на проекта могат да се търсят във взаимовръзките, които се осъществяват при комуникацията с изобразителното изкуство,

и са в посоките на взаимодействие между децата и картините, уредника и децата, арт педагога – уредника – децата, студента – картините – децата и т.н. За повечето от участниците това са първите срещи с изкуството, за педагозите това е провокацията да се открие най-подходящият начин за интерактивно представяне на изкуството, а за музейния уредник – да подбере и подготви образователна изложба, подходяща за деца от различни възрастови групи. Първите срещи с изкуството трябва да са вълнуващи и позитивни, както и да бъдат силно въздействащи за детската публика. Провокацията за всички звена е постигането на оптимален краен резултат.

Интерактивните методи са не само много важни при осъществяване на активната комуникация с изкуството, но и единственият подход за осъществяване и постигане на ясно поставени педагогически цели. Те съдействат за мотивирането на самостоятелното и критично мислене, усвояването на нови знания и любопитството и не на последно място – способностите за творческо мислене. Преподаването на изобразително изкуство не трябва да предлага традиционни и шаблонни модели, а да включва ситуационни моменти, кооперативно взаимодействие и емпирични методи¹⁾, които да подтикват децата към усвояване на сложната теоретична, художествено-аналитична и технологична материя на рисуването.

Злата Томлинович засяга именно тези проблеми в статията „Интерактивен подход към ученето и преподаването на визуалните изкуства“⁽²⁾. Авторката базира своите изследвания на обширна специализирана литература и застъпва тезата, базирана върху нуждата от промяна на еднопосочната комуникация и преминаването към двупосочна такава, която включва „взаимодействие и непряко ръководство“⁽²⁾. В статията се посочва, че „целта на интерактивния подход към ученето и преподаването на визуални изкуства е да се прехвърлят дейности от учители на ученици, за да се постигне повече активно словесно/когнитивно, опитно/ефективно и физическо/двигателно участие в учебния процес“⁽²⁾.

Изследванията на Томлинович имат своя педагогически принос за анализа на специфичната проблематика, засягаща интерактивното обучение и преподаване на ученици, но не изследват различните аспекти, които поражда комуникацията с реални произведения на изкуството в неформална среда. При работата с деца и ученици в музейна среда интеракцията може да се разглежда не само като обратна връзка учител – ученик, но и като взаимодействие между много различни звена. Ситуационните методи тук могат да се приемат като преподаване в музейна среда с богат илюстративен материал, който включва реални произведения на изкуството, т.е. оригинални произведения, което е незаменимо преживяване и въздействие в сравнение с дигиталния образ.

Друга стъпка е подбирането на подходящи произведения на изкуството с помощта на арт педагог и уредник, които да са максимално близки до визуалните представи и възможности за възприемане на децата. Тук се търси раз-

нообразие от образи, разкази, форми, цветове и композиции, изобразителни техники и жанрови разновидности, които да се разработят допълнително в различни образователни и занимателни игри и форми. Децата имат възможност за избор от различни разработени варианти. Педагогът е поставен в нетрадиционна и неформална среда и роля, в която той е подкрепяща, активизираща и мотивираща децата страна, като създава у тях усещане за позитивни емоции от творческия процес. Независимо че в изложбената зала има живописни платна, те не са обикновена „илустрация“ и „модел за копиране“, а отправна точка и пример за интерпретация. Творческата свобода не включва буквалното им следване и сляпо пресъздаване, а по-скоро децата се насърчават да бъдат свободни в креативността.

В нашата изследователска литература по въпросите на музейната педагогика могат да се посочат имената на Вася Делибалтова, Стефанка Кръстева, Катя Попова, Екатерина Цекова, Леонора Бонева и други, които засягат на теоретично ниво проблемите на неформалните форми на образованието в музея, но фокусът на изследванията им е насочен предимно към историческите, етнографските и други музейни институции. Теоретичните разработки по тази тема тепърва се развиват, но много малка част от тях засягат проблемите на изобразителното изкуство в България и педагогическите аспекти на работата с деца. Художествените галерии са част от музейната мрежа в страната и изследванията на музейните програми, които са свързани с галерийната дейност и специфика на колекциите, не са много.

Юрий Протопопов предлага в статия обзор с примери и изводи на световния и руския опит, свързани с проблемите при развитието на художественото възприятие на деца и младежи в музейна среда³⁾. Авторът в своето изследване разглежда как влияе пряката комуникация с произведения на изкуството, създадени предимно през XX и XXI век, т.е. част от авангардните и поставангардните течения, върху неподготвената млада публика. Проследяват се подбрани експерименти на обучение в музейна среда и на тяхна база в текста се определят няколко водещи принципа, свързани с формирането и развитието на художествените възприятия при различни възрастови групи учаци.

Протопопов ги формулира по следния начин: 1. Принцип на взаимосвързването между естетическото и етичeskото възприятие; 2. Принцип на разбиране езика на музейния предмет; 3. Принцип на систематичност; 4. Принцип на комплексното въздействие, определен от спецификата на визуалните въздействия; 5. Принцип на приоритет на творческа и изследователска дейност на учениците и т.н.

В изложението прави впечатление, че на всеки етап от експериментите има добра интеграция между отделните звена, работещи по проектите, и концептуалното и аналитично извеждане на педагогическите цели и резултати. Изследването дава на арт педагозите добра отправна точка за бъдеща работа и предлага работещи идеи.

Друг източник на информация по проблемите на работата с деца в музейна среда може да се посочи и уебсайт „Преподаване в музея – форум за споделяне на практически опит“, където има публикации от различни автори. Сред тях се откроява името на Нина Симон, която споделя своите виждания за работа в музея в блог и книги⁴⁾. Водеща книга, вдъхновила редица промени в музейната работа и педагогика, е озаглавена „Участието в музея“, в която Симон разглежда промяната, необходима за създаване на публика, съпричастна към случващото се в тези арт организации. Примерите в сайта са много, както и авторите, пишещи там, но споделеният опит има значение за бъдещото развитие и усъвършенстване на арт педагога. Но прави впечатление липсата на емпиричен и праксиметричен анализ на резултатите.

Друг опит и анализи предлага Лиз Смит – директор на образователните програми в галерията, обобщен в няколко лекции, проведени в Националната художествена галерия – София, през март 2018 г.⁵⁾

Националната портретна галерия в Лондон притежава една от големите колекции портрети – ок. 91000 основни и допълнителни музейни единици. Независимо че са ограничени в рамките на един основен жанр в изобразителното изкуство, те разработват и осъществяват специфични образователни програми, насочени към различни възрастови групи. Голяма част от музейната стратегия обхваща две страни от занимания – семейства с деца и ученици. Един от реализираните проекти е свързан с платно, част от новите постъпления в колекцията на Галерията – портрет на художника Ван Дайк. Чрез рисунки децата трябва да помислят по философски, гледайки изкуството, например: „Каква е разликата между онова, което всеки показва, и онова, което крие?“ или „Как и по какъв начин показваме себе си?“, „Крием ли своите чувства?“, следва: „Преразглеждане на всяка работа“, и накрая всеки е подтикнат да унищожи своята рисунка. Примерите са много, но Галерията прави задълбочени маркетингови и педагогически анализи на постигнатите резултати, които съдействат за усъвършенстване на образователните им програми.

IV. Експериментална част и анализ на данните

В изследването са включени над 150 деца на възраст между 6 и 12 години. Някои от децата са придружени от учители в организирано посещение на галерията, а други се водят свободно от родители. Децата са разпределени в групи от приблизително по 10 – 12 човека. Всяка от групите има възможност да се запознае със селектирани творби на български автори от различни периоди на XX век и от началото на XXI в., което предполага богато стилово разнообразие, включващо както реалистични, така и произведения на модерното изкуство.

Подборът на живописните произведения е основан на важни изкуствоведски и методико-педагогически принципи, които включват степен на историческа и художествена стойност, актуалност и достъпност.

Високите естетически качества на творбите, които притежават широк диапазон от стилови предпочитания на художниците, индивидуални стилистични характеристики на техните работи и специфични пластични търсения, са част от критериите, които предопределят избора именно на тези произведения от фонда на Художествената галерия в град Стара Загора. Търсено е също така разнообразие от сюжети, жанрове, композиционни решения и цветово изграждане, което допълнително обосновава техния избор за експозиция, насочена към детска публика и творчески занимания.

Сред подобраните автори има имена на добре познати и утвърдени в нашето изкуство художници и други, които нямат все още голяма популярност. Това са Стоян Венев (1904 – 1989) – „Бай Иван“, 1985 г.; Янаки Кавръков (1945 – 2001) – „Кукерски празник“, 1986 г.; Любен Зидаров (р. 1923) – „Амстердамска мозайка“, 1983 г.; Александър Петров (1916 – 1983) – „Продавачи на банани“, 1978 г.; Сюлейман Сеферов (р. 1943) – „Полет“, 1981 г.; Иван Попчев (1941 – 1994) – „Розоберачки“, 1975 г., и „Риба и червена топка“, 1990 г.; Венцислав Георгиев (р. 1957) – „Натюрморт с китара“, 1970-те г.; Златю Бояджиев (1903 – 1976) – „Пързалка“, 1962 г.; Атанас Михов (1879 – 1975) – „Детска глава“, 1908 г.; Евтимия Дюлгерова (р. 1923) – „Пейзаж от Кърджали“, 1963 г.; Владимир Димитров-Майстора (1882 – 1960) – „Момиче на фон от круши“, 1930-те г.; Христо Тодоров (р. 1935) – „Тракийка“, 1969 г.; Мана Парпулова (1916 – 1983) – „Пейзаж от Истанбул“, 1966 г.; Лика Янко (1928 – 2001) – „Дъжд в морето“, 1988 г. и Катя Христова (р. 1981) – „Нощта отказва да заспи“, 2015 г.

Произведенията имат широк диапазон на творчески търсения и жанрово разнообразие, което включва реалистични портрети и стилизирани натюрморти и пейзажи, фигурални композиции с реалистични, приказни и фантастични сюжети. Целта на този тип диференциран подбор на живописни творби е продиктувана от стремежа да се проследи интересът на децата към един или друг тип художествени произведения и да се оценят предпочитанията им към определен жанр, стил, цветово изграждане или техниката на изпълнение на творбата.

При предварителната подготовка на проекта съвместно със студенти от специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“ и специализанти за учител по изобразително изкуство са разработени разнообразни игрови занимания, свързани с изложенияте в залата творби. Заниманията предвиждат различни интерактивни техники и похвати на педагогическо взаимодействие при работата с деца. Сред предложените занимания са подреждане на пъзели от „части“ на изложените картини и създаване на апликации и колажи от тях, довършване на започната репродукция на картина, изграждане в цвят на контурна рисунка на дадена творба, съчетаване на различни техники за създаване на репродукция. Различните игрови артистични дейности, предвидени

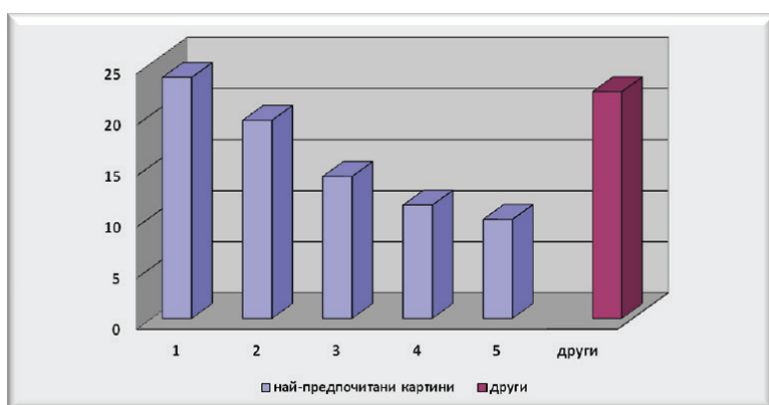
да помогнат на децата да изразят чрез изобразително-практическа дейност, са част от търсената интеракция при комуникацията с творбите на изкуството. Те имат за цел да провокират индивидуалния израз на естетическото преживяване и чрез тях да се проследи степента на предпочитанията на децата към един или друг вид техники на изразяване с езика на изкуството.

Преди началото на практическата работа на децата се представя беседа за изложените творби и техните автори. Беседата е кратка и има за цел да насочи вниманието им към активното възприемане на художествените произведения. Задават им се въпроси, свързани със сюжета, колорита, изобразените обекти, формите, композицията и т.н. Изясняват се на достъпен език понятията вид и жанр в изобразителните изкуства, композиция, колорит, изразни средства.

Децата са абсолютно свободни в избора си както на произведение, по което да работят, така и на похвата на работа, който ще изберат.

След приключването на практическата изобразителна дейност, свързана с интерпретация на избраното художествено произведение от децата, техните рисунки са събрани и подредени в нова изложба, която ни дава визуална картина на детските възприятия на изложените творби. От анализа на тези рисунки, повлияни от творбите на известни български автори, могат да се направят изводи относно детските предпочитания към художествени произведения и въздействието на интерактивните техники на педагогическото взаимодействие при комуникация с изкуството. Анализирани са и богатството на изразните средства, степента на активиране на зрителния анализатор при изобразяване на детайлите и творческата интерпретация при тяхното представяне в детските творби.

Първата част от анализа включва процентно разпределение на децата, избрали да работят по петте най-предпочитани картини, което е представено във фигура 1.



Фигура 1

Петте най-харесвани от децата творби са представени на фигура 2. Виждат се видовото, жанровото и стилового разнообразие при този избор.



Фигура 2

Близко една четвърт от децата (23,6%) са избрали да работят по картината на Иван Попчев „Рибa и червена топка“ (фигура 3). Картината е с подчертано поантилистично звучене, затова и предложената на децата техника за работа при нейното репродуциране включва печатане с клечки за уши, с пръсти, с четка или с туба с темперна боя (картина 1). Близко 90% от децата са се опитали да предадат стилистическите характеристики на творбата, прилагайки някои от предложените техники за изобразяване. Само 10% са запълнили с равен тон изображенията в своите копия на разглежданата творба.



Фигура 3

На второ място е предпочетена за интерпретиране творбата „Натюрморт с китара“ на Венцислав Георгиев (19,5%). Тази творба прави впечатление с декоративно-плоскостната трактовка на обектите, липсата на сложни пространствени отношения между тях и семпъл колорит. На децата е предложено

да интерпретират тази творба при създаване на апликация чрез подреждане на пъзел. Те сами подбират цветовете съчетания и начина на изобразяване на липсващите детайли, като форма, цвят и техника на рисуване.



Фигура 4

Трета по ред на предпочитанията е картината на Иван Попчев „Розоберачки“ (13,9%) (фигура 5). Това е фигурална композиция, която вероятно е привлякла децата с контраста между фигури и фон и ясно разпознаваемите пози, движения и извършвани действия от персонажите. При трактовката на тези фигури в детските репродукции ясно се вижда липса на стремеж да се следва колоритът на оригиналната творба, който е доста мрачен. В своите рисунки децата са използвали типичните за възрастта си ярки наситени тонове.



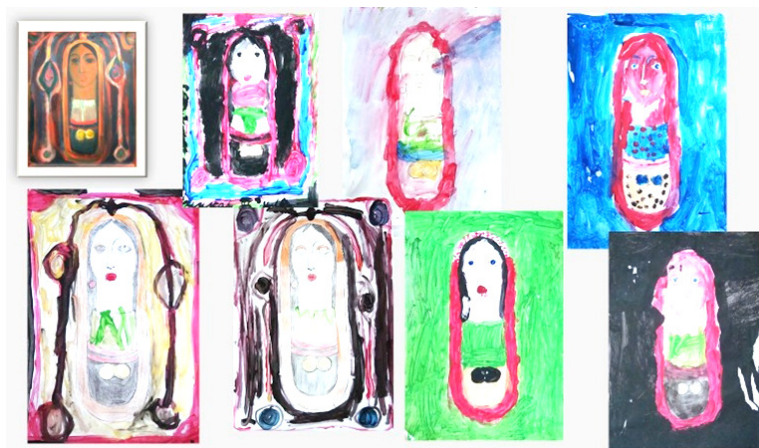
Фигура 5

На четвърто място изборът на децата се е спрял на картината на Атанас Михов „Глава на момиче“ (11,1%). Това е може би най-реалистичната творба, попаднала сред петте най-харесвани от децата картини. И тук може да се отчете слаб стремеж за подражание на цветовото и техническото звучене на произведението.



Фигура 6

На пето място според броя на децата, предпочели да рисуват по нея, е картината на Христо Тодоров „Тракийка“ (9,7%) (фигура 7). В тази творба виждаме стилизиран женски образ с включени ясно различни декоративни елементи. Децата, според спецификата на възрастовите си особености и степента на развитие



Фигура 7

на изобразителните си умения, са предали този образ и съответните декоративни мотиви. Отново прави впечатление преобладаващата в детските интерпретации тенденция за рисуване с по-ярки и наситени цветове от тези в оригиналната творба.

Разпределението на процентите според броя на децата, избрали да работят по всички останали картини, е 22,2% (фигура 8). Тук правят впечатление няколко факта. Най-малките зрители предпочитат да работят по-най съвременната творба, като ясно са разпознали и интерпретирали формата. Творбата на един от значимите в детската илюстрация автори е репродуцирана само от едно-единствено дете. Близки до децата теми и сюжети, представени в избраната експозиция, не са сред най-предпочитаните за репродуциране от тях творби.



Фигура 8

Картините, които попадат като първи и трети избор в процентното разпределение на предпочитаните от децата творби, са на един и същ автор – Иван Попчев. Интересно е, че двете картини са доста различни като жанр, колорит, техника на изпълнение, но и двете силно са привлекли и впечатлили децата. Общото при двете творби е фигуративният характер на изображенията, но според нас роля за този избор има и силната детска сензитивност, която е причина децата да усетят искреността в художествения изказ на автора.

V. Заключение

Изводите, които можем да направим при прилагане на интерактивни занимания с изобразително изкуство в музейна среда, са, че те дават изключително добри резултати по отношение на активизиране на възприятията на децата и повишаване на знанията относно:

– видовете и жанровете в изобразителното изкуство;

- обогатяване на изразните средства в изобразителното изкуство;
- повишаване на уменията относно техниката на изпълнение и цветовете интерпретации.

Водещите признаци при избора на творба, която да интерпретират със средствата на изобразителното изкуство, за децата според нас са:

- разпознаваемост, яснота и лаконичност на изображенията в картината;
- декоративно-плоскостната интерпретация на формата;
- липса на сложни перспективни интерпретации при изобразяване на пространството.

Художествената интерпретация на произведения на изобразителното изкуство при комуникацията с тях в музейна среда чрез прилагане на интерактивни техники на педагогическото взаимодействие води до значимо повишаване на интереса при децата към произведенията на изобразителното изкуство благодарение на силното емоционално въздействие, което те оказват върху тях.

БЕЛЕЖКИ

1. Ivanov, Ivan. Интерактивни методи на обучение. Варна, 2005.
2. Tomljenović, Zlata. An Interactive Approach to Learning and Teaching in Visual Arts Education. – C. E. P. S. Journal, Vol.5, No 3, 2015, p. 73 – 93.
3. Protopopov, Yuriy. Особенности развития художественного восприятия в условиях музея. – Педагогика искусства, № 4, 2013, с. 1 – 32. Свалено от: <http://www.art-education.ru/AE-magazine>.
4. Nina Simon, The Participatory Museum, USA 2010. Свалено от: <http://www.participatorymuseum.org/read/>
5. Smith, Liz. Изграждане на дългосрочни връзки с млади публики. – лекции от семинар в НХГ, София, 12/13. 03. 2018.
6. Материалите са поместени в сайт: artmuseumteaching.com.

PEDAGOGICAL ASPECTS OF THE INTERACTIVE COMMUNICATION THROUGH VISUAL ARTS IN MUSEUM ENVIRONMENT

Abstract. In this report, some of the main aspects of pedagogical work mainly connected with the primary introduction of the kids of different age groups with the visual arts in museum or gallery environment are taken into consideration. The variety of communication with the pieces of art and the need for interaction in their presenting and conceiving is emphasized. In the research are studied the stages and dynamics of the processes which the participants in the project experience for

chosen pieces of Bulgarian art and the specifics of the interactive communication with them is shown. For achieving the aims of the research, the chosen environment is different than the school environment. Here are shown the possibilities for activating the visual conception of students and kids through the contact with the original canvases of the artists. The aspects of the process of interaction between the different participants which forms the main stages of the research – the connection between the curator and children, curator and students, picture and children etc. are also shown, and traced. A summary is made of the pedagogical methods used and the achieved results.

The aim of the research is to analyze the degree of interest in the kids for the different pieces of art, according to their stylistic and genre belonging in the museum environment.

In the preparation for the experiment are chosen artworks in advance and interactive pedagogical models for working with them. In the process of the research are applied traditional and interactive methods of pedagogical communication, which aim to provoke the interest for the pieces of art. For the analysis of the received data we used the standard methods for pedagogical researches, which include: empirical – pedagogical experiment, praximetric – observation, analysis of the children's pieces of art, content analysis, quantity and quality analysis of the received empiric data, expert evaluation. Based on the experiment, some conclusions regarding the style, genre, and the preferred colors from the kids to certain pieces of art are made, as well as the degree of influence and interaction in the communication with the visual arts of this preference. The received results from the research could have practical applicability in fine arts education, regarding the choice of pieces of art, included in the education, analysis and illustration of different studying problems in the educational process.

Keywords: interactive communication; visual arts; museum environment

✉ **Dr. Ani Zlateva, Assoc. Prof.**
Dr. Katya Tineva-Giurkovska, Assist. Prof.

Faculty of Education
Trakia University
Stara Zagora, Bulgaria
E-mail: ani_zlateva@yahoo.com
E-mail: ktineva@abv.bg